

Danés BCEC 1918, 1144. Recordo un lloc del Vallès Oriental de nom aproximat *Manonelles* (nota extra-aviada), en tot cas conegut com cognom: <*Madonelles* amb dissimilació de les dues --s- (i després assimilació). Cf. *Muncles* (infra) <*Maduncles* MANSIUNCULAS .

MASQUEFA

Poble de la comarca d'Anoia, a la ratlla del Penedès i del Baix Llobregat.

Pron. *mæskɛfə* òit a Igualada i a Piera, Casac. 1920; jo també ho sentia així a St. Quintí de Mediona (1934) i en les enq. de 1955 a St. Cugat Sesgarrigues, Vilafranca etc. (xiv, 1ss.).

MENCIONS ANT. 963: castrum *Machizepba* (*Cartulari St. Cugat* I, p.56, Mas *NHBna* VI, 192); 963: «castrum *Magzephba*» (*Cart.S.C.*, I, 56); 971: *Maschizeufa* (*C.S.C.* I, 78); 975: *Maccefa* (*C.S.C.* I, 88); 975: *Maçcheffa* (bis) (*C.S.C.* I, 89); 992: *Mazzecheffa* (*C.S.Cu.* I, 231; Mas o.c. IV, 196); 998: *Maccheffa* (*C.S.C.* I, 280).

1002: *Macicheffa* (*C.S.C.* II, 9); 1002: *Mascheffa* (*CSC* II, 31); 1004: *Macceffa*, -*zeffa* (*CSC* II, 39); 1004: *Maczeffa* (*CSC* II, 42); Mas VI, 199); 1004: *Maçceffa* (*CSC* II, 42); 1005: *Maczeffa* (*CSC* II, 49); 1008: (Mas, o.c. IV, 213); 1025: «castrum *Mazcheffa*» (Balari, *Orig.* 366; *C.S.C.* II, 148); 1040: *Macheceffa* (*CSC* II, 211); 1063: *Magceffa* (*CSC* II, 295); *Macceffa* i *Maccepha* Mas o.c. IV, 144 i v, 44); 1068: *Mabzeffa* (*CSC*, II, 328); 1139: *Mazcheffam* (*CSC* III, 26); 1359: *Masqueffa* (*CoDoACA* XII, 28).

ETIM. Que és aràbiga ja vaig dir-ho en termes generals en *E.T.C.* I, 265; i concretant-la l'explicava ja a la S.F. de l'I.E.C. en ocasió de la ponència Fabra-Casac.-Coromines per establir l'ortografia dels noms dels municipis, encomanada per la Generalitat, el 1933.

És un derivat de l'arrel pan-aràbiga *qəf* 'viure alegrement, divertint-se amb frivolitat i flaqueses' («debilitare», «ventus» *RMa.*; Dozy, *Suppl.* II, 359).

D'on el «nomen loci et instrumenti» *maqəf* «maison de campagne», «casino, maison de jeu» (Hélot, *Mobit* etc.), junt amb els quals existeix sempre un «nomen unitatis» en -*a*; i amb pronúncia vulgar *maqəffa*; Dozy en dóna una cita ja medieval. Es devia tractar d'una casa o cases d'estiueig o de plaer, dels xeikhs i militars sarrains que ocupaven Barcelona en el S. VIII; i tot el Penedès en el segle següent.

En mencions com les citades de 995, 992, 998, 1004, hem d'entendre *Maccheffa* i anàlegs com *Maçkeffa*, perquè llavors no s'havia inventat la cediilla i *ch* valia per *k*.

L'evolució fonètica amb transposició de *qs* en *sq*, s'explica perquè ja llavors la -x- llatina s'havia convertit en -*šs* (i després *š*), i per consegüent els catalans, ineptes ja per pronunciar aquest grup, el transposaren.¹ *Masqueffa* es troba dins una petita constel·lació d'arabismes toponímics, de la zona

Penedès-Anoia: *Gelida, Molanta, La Cava, Mediona, La Bleda, La Múnia, Garraf, Calafell, Alcalà (Sant Boi d'...)*.²

HOMÒNIMS

2) Una pda. rural *Masqueffa*, te. La Bisbal del Penedès, al Sud del poble (cf. Soler Queralt i P.Giró, que grafien *Mas Kefa*, en la 1^a *Assemblea Penedès-Òdena*, p. 24). És uns 30 k lluny a l'O. de *Masqueffa* (I).

3) *Masqueffa*, era una pda. i molí de la vila d'Alboraia (SSiv., p. 29).

4) *Mosqueffa* potser err. per *Masqueffa*, pda. 2k. al SO. de Redován, segons *JGC* (full 913), a la comarca d'Oriola-Dolores, prop de Jacarilla (o bé amb o pel timbre à velar causat per *q* i *é* següent).

Partint del NL esdevingut NP: Un Guillamó *Masqueffa* i altres d'aquest cogn. en el Libre de Valúes de 1371, de Cast.Pna.: R. de *Masqueffa*, a. 1317, prior dels Predicadors de València (Finke, *Acta Ar.* II, 725). Potser el mateix personatge a qui l'escr.cast. Infante Juan Manuel enviava un «*Tratado dirigido a Masqueffa*» (citad per Baist, en la seva ed. del *Libro de la Caça* de don Juan Manuel, p. 154). En fi, en forma masculinitzada, el cogn.cat. *Masqueff* que *AlcM* troba a Vilafranca, Vilanova, Reus i La Riba.

¹ Fets semblants en *Mascança* MAXENTIANUM, supra; en general l'àr. morisc també transposava sovint els grups d'oclusiva implósiva: *Llavarco* LAVACRUM, *Martés* < MATRES (supra, v. *Madres*), *DECH* s.v. *jaguarzo* etc. Car en *Mascança* < MAXENTIANUM la transposició degué ser cosa ja dels moros.—² Descarto altres possibilitats aràbigues: *miqəb* 'canyar', *miksah* 'escombra', improbables en sentit semàntic i fonètic. O el que digui una noteta de l'aprenent d'arabista J.M. Solà Solé, *Et. Àr. de Masqueffa*, 5 pp., publ. a Igualada, 1950, a qui no sé si el seu mestre Aramon comunicà quelcom del que jo havia ensenyat a la S.F.

Masroig (Priorat), V. *Marroi*

MASSA

Terme de sequiatge, usual sobretot en la zona central del País Valencià.

Venia a ser el mateix que un «sistar», espècie de gran portella o comporta que, deturant les aigües d'un canal o gran sèquia, serveix també sovint, per distribuir-les entre canals o braçals menys abundosos. Per ex.: la Portella o sistar de *La Massa*, que anoto en el terme de Torres-Torres, aigües amunt de Morvedre (xxx, 21.24).

2) En pl. *Les Masses* en la ben regada Horta de Gandia, te. Ròtova (xxxii, 176.6).

ETIM. De l'àr. *mas* 'ā, que designa una mena de